10. SINIF FELSEFE DERSİ

2. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SENARYOLARINA YÖNELİK SORU ÖRNEKLERİ

Senaryolar, okul genelinde yapılacak ortak sınavlara yönelik oluşturulabilecek farklı yazılı örneklerini ifade eder. Genel Müdürlüğümüzce eğitim kurumu sınıf/alan zümrelerine örnek oluşturması açısından konu soru dağılım tablosunda verilen örnek senaryolarda yer alan kazanımlardan bazılarına yönelik soru örnekleri hazırlanmıştır.

Okul genelinde uygulanacak ortak sınavlar, eğitim kurumu sınıf/alan zümreleri tarafından ilan edilen konu soru dağılım tabloları göz önünde bulundurularak açık uçlu veya açık uçlu ve kısa cevaplı sorulardan oluşacak şekilde yapılacaktır. Çoktan seçmeli, eşleştirme, doğru/yanlış gibi diğer soru türleri kesinlikle kullanılmayacaktır.

2. dönem konu soru dağılım tablolarına ulaşmak için karekodu okutunuz.

Soru çözümlerine ulaşmak için karekodu okutunuz.

Not: Soru örneklerinin kazanımları, öğretmenlerimizin kazanım ve soruları eşleştirmesi için verilmiş; bilgilendirme amaçlıdır. Yapılacak olan yazılı sınavlarda bu kazanım ifadelerine sınav kâğıtlarında yer verilmeyecektir.

Kazanım: ***10.3.2. Bilgi felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.***

10.3.4. Ahlak felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

1. Ahlak, önemli seçimler hakkındadır ve önemli seçimler ikilemlerdir. Kelime Eski Yunancada "iki boynuz" anlamına gelir. İkilemin boynuzları. Sadece iki seçenek vardır: Var ya da yok, olmak ya da olmamak, doğru ya da yanlış. Hatta belki de yalnızca tek bir seçenek, ikilemin boynuzları arasında yolunu bulmak seçeneği vardır. Doğru ile yanlış arasında tamamen tarafsız kalınması gerektiğinde diretecek çok insan bulunmaktadır. Ancak "doğru ve yanlış" sorularını dünyadan soyutlamaya çalışmak nihayetinde boşuna bir çabadır. Çünkü hayatta gerçek ikilemler söz konusudur, alınması gereken gerçek kararlar vardır.

Bu parçadan hareketle ahlak felsefesini bilgi felsefesi ile ilişkilendirerek açıklayınız.

Kazanım: ***10.3.3. Bilim felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.***

2. **Russell'ın** "Bilgelikle birleştiğinde bilimin sağladığı kudret tüm insanlığa büyük ölçüde refah ve mutluluk getirebilir, tek başına ise yalnızca yıkıntıya yol açar." **sözünü bilimin değeri ile ilgili görüşlere de değinerek yorumlayınız.**

Kazanım: 10.3.4. Ahlak felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

3. Sanatlarda bir şeyi bilmek en önemli noktayken, erdem konusunda bilmek ya çok az önemlidir ya da tamamen önemsizdir. Oysa adil ve ölçülü olmak için sadece bilmek yetmez, bunları uygulamak gerekir. Örneğin insanlar hitabet konusunda bir şeyler öğrenip felsefe yaparak erdemli olacaklarını zannediyorlar. Oysa bir hasta, hekimi dikkatlice dinleyip söylenenleri uygulamadığında nasıl iyileşemezse, aynı şekilde bu mantıkla felsefeyle ilgilenenlerin ruhları da iyileşemez.

Aristoteles'in bu görüşlerinden yola çıkarak insanın erdemli bir hayatı nasıl yaşayabileceğini açıklayınız.

KONU SORU DAĞILIM TABLOLARI

Konu soru dağılım tablosu, öğretim programında yer alan konu ve kazanımlarla ortak sınavlardaki soru dağılımlarının gösterildiği tabloyu ifade eder. Konu soru dağılım tabloları, sınavların kapsam geçerliğinin artırılması ve öğrencilerin sınavlara daha bilinçli hazırlanması için her sınavda hangi konu/kazanımdan kaç soru sorulacağının önceden öğrencilere bildirildiği tablolardır. Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme ve Değerlendirme Yönetmeliği'ne göre konu soru dağılım tabloları öğretim yılı başında her sınav için il sınıf/alan zümreleri ve Ölçme ve Değerlendirme Merkezi Müdürlüğü ile birlikte oluşturulacak, ardından öğrencilerle paylaşılacaktır. Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak il sınıf/alan zümrelerine yardımcı olmak üzere örnek konu soru dağılım tabloları hazırlanmıştır. Bu tablolardaki örnek senaryolarda yer alan sorulardan bazıları tek, bazıları ise birden çok kazanıma erişme durumunu yoklamaktadır.

NOT: Konu soru dağılım tabloları öğretim programında yer alan tüm kazanımlar dikkate alınarak hazırlanmış ancak tabloda sadece soru sorulması planlanan kazanımlara yer verilmiştir.

Felsefe Dersi Öğretim Programı'na ve Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme ve Değerlendirme Yönetmeliği'ne aşağıdaki karekodları okutarak ulaşabilirsiniz.

Felsefe Dersi
Öğretim Programı

Millî Eğitim Bakanlığı
Ölçme ve Değerlendirme
Yönetmeliği

10. SINIF 2. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI KONU SORU DAĞILIM TABLOLARI VE ÖRNEK SENARYOLAR

Senaryolar, okul genelinde yapılacak ortak sınavlara yönelik oluşturulabilecek farklı yazılı örneklerini ifade eder. Genel Müdürlüğümüzce il sınıf/alan zümrelerine örnek oluşturması açısından konu soru dağılım tablosunda verilen örnek senaryolara uygun yazılı kâğıdı örnekleri hazırlanmıştır. Örnek senaryolardaki soruların sayı ve kurgularındaki fark, sorularda ölçülen bilişsel düzeylere göre şekillendirilmiştir.

Bilişsel düzey, öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilerin bilişsel alanda ulaşacağı hedef davranışların basitten karmaşığa olacak şekilde sıralanmasıyla tanımlanan düzeylerdir.

Basit bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular; ders içeriğinde öğretilen içeriğin benzer şekilde tanımlanmasını, gösterilmesini, bulunmasını, örneklendirilmesini, listelenmesini, basit bir şekilde yorumlanmasını vb. içerir.

Karmaşık bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular; öğretilen içeriğin yeni durumlar veya günlük yaşam durumları çerçevesinde kullanılmasını, ilişkilendirilmesini, çözümlenmesini, karşılaştırılmasını, çıkarım yapılmasını, değerlendirilmesini, yeni bakış açılarının sunulmasını vb. içerir.

Okul genelinde uygulanacak ortak sınavlar, il sınıf/alan zümreleri tarafından ilan edilen konu soru dağılım tabloları göz önünde bulundurularak açık uçlu veya açık uçlu ve kısa cevaplı sorulardan oluşacak şekilde yapılacaktır. Çoktan seçmeli, eşleştirme, doğru/yanlış gibi diğer soru türleri kesinlikle kullanılmayacaktır.

Konu soru dağılım tablolarında soru dağılımları verilen örnek senaryoların her biri, örnek yazılı kâğıdı olacak şekilde verilmiştir.

Soru çözümlerine ulaşmak
için karekodu okutunuz.

Not: Örnek senaryolardaki kazanımlar, öğretmenlerimizin kazanım ve soruları eşleştirmesi için verilmiş; bilgilendirme amaçlıdır. Yapılacak olan yazılı sınavlarda bu kazanım ifadelerine sınav kâğıtlarında yer verilmeyecektir.

10. SINIF FELSEFE DERSİ
2. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI KONU SORU DAĞILIM TABLOSU

SENARYO 1

Ünite	Kazanımlar	Soru Sayısı
FELSEFENİN TEMEL KONULARI VE PROBLEMLERİ	10.3.1. Varlık felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.	1
	10.3.2. Bilgi felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.	2
	10.3.3. Bilim felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.	1
	10.3.4. Ahlak felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.	1
	10.3.5. Din felsefesinin konusunu ve sorularını açıklar.	1

Örnek Senaryo 1	
Soru Sayısı	**Ölçülen Bilişsel Düzey**
3 soru	*Basit bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular* *1, 4 ve 6. sorular*
3 soru	*Karmaşık bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular* *2, 3 ve 5. sorular*

Adı ve Soyadı: Sınıfı: Numarası:

SENARYO 1

Kazanım: 10.3.1. Varlık felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

1. Yer altında, mağara içinde insanlar çocukluklarından beri ayak ve boyunlarından zincire vurulmuş bir mahpus olarak yaşarlar. Kımıldayamaz ve burunlarının ucundan başka bir yeri göremezler. Yüksek bir yerde yakılmış ateş arkalarında parıldar. Mahpuslarla ateş arasındaki yolda başka insanlar, ellerinde tahtadan yapılmış kuklalar taşır. Mahpuslar, karşılarındaki duvara bu kuklaların yansıyan gölgelerini görüp bunları gerçek zanneder. Gerçek, mahpuslar için nesnelerin gölgelerinden başka bir şey olamaz.

Bu parçadaki sembolik anlatının ilgili olduğu varlık felsefesi anlayışını açıklayınız.

Kazanım: 10.3.2. Bilgi felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

2. Doğru için elimizde güvenilir bir ölçüt yoktur, bütün bilgilerimiz yalnızca olasılık değerindedir, kesin bilgi değildir.

Karneades'in bu sözünden hareketle filozofun bilgi görüşünü açıklayınız.

SENARYO 1

Kazanım: 10.3.2. Bilgi felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

3. “Balina memeli hayvandır.” önermesi şüphesiz herkes tarafından doğru kabul edilir. Peki, bu önermenin doğru olduğunu kabul eden kişi tam olarak önermenin hangi özelliğine gönderme yapmaktadır? Bazı düşünürlere göre bu önerme doğrudur çünkü dış dünyada balinalarla ilgili bir gerçeğe tekabül eder. Bazı düşünürlere göre ise bu önermenin doğru olmasının nedeni diğer inançlarla bağdaşmasıdır.

Bu parçada yer alan önermenin doğruluğunu pragmatik kuram bağlamında açıklayınız.

Kazanım: 10.3.3. Bilim felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

4. Bilgelikle birleştiğinde bilimin sağladığı kudret tüm insanlığa büyük ölçüde refah ve mutluluk getirebilir. Tek başına ise sadece yıkıntıya yol açar.

Russell’ın bu görüşlerini bilimin değeri açısından yorumlayınız.

SENARYO 1

Kazanım: 10.3.4. Ahlak felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

5. Spinoza "Hoşnutluk, erdemin ödülü değil ama erdemin kendisidir." der ve ekler "Zihin ne kadar bu tanrısal aşktan veya hoşnutluktan zevk duyarsa o kadar anlar, yani duygular üzerinde o kadar güç sahibi olur ve kötü olan duygulara o kadar az maruz kalır."

Spinoza'nın bu sözlerini filozofun ahlak görüşü ile ilişkilendirerek açıklayınız.

Kazanım: 10.3.5. Din felsefesinin konusunu ve sorularını açıklar.

6. Tanrı'nın varlığına ilişkin en ünlü kanıtlar şunlardır: (1) Ontolojik kanıta göre Tanrı var olmasaydı en yetkin varlık, var olan en yetkin varlıktan daha az yetkin olacaktı. Dolayısıyla artık daha fazla en yetkin varlık olmayacağı için Tanrı'nın varlığı kaçınılmazdır. (2) Kozmolojik kanıt ise dünyadaki her değişmenin bir nedeni olması gerektiğini ve bu nedenler zincirinin sonsuza kadar geriye gidemeyeceğini ifade eder. Öyleyse kendisinin hiçbir nedeni olmayan bir ilk nedenin var olması zorunludur, bu neden de kozmolojik kanıta göre Tanrı'dır. (3) Fiziko-teolojik kanıta göre dünyada amaçlı bir kuruluş ve düzen olgusu bulunmaktadır. O hâlde bu kuruluş ve düzenin yalnızca en bilge ve her şeye gücü yeten bir varlığın yani Tanrı'nın işi olduğu söylenebilir.

Bu parçadaki Tanrı kanıtlamalarından yola çıkarak Tanrı'nın temel niteliklerini açıklayınız.

10. SINIF FELSEFE DERSİ
2. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI KONU SORU DAĞILIM TABLOSU

SENARYO 2

Ünite	Kazanımlar	Soru Sayısı
FELSEFENİN TEMEL KONULARI VE PROBLEMLERİ	10.3.1. Varlık felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar. 10.3.2. Bilgi felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.	1
	10.3.2. Bilgi felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar. 10.3.3. Bilim felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.	1
	10.3.3. Bilim felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar. 10.3.4. Ahlak felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.	1

Örnek Senaryo 2	
Soru Sayısı	**Ölçülen Bilişsel Düzey**
1 soru	*Basit bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular* *1. soru*
2 soru	*Karmaşık bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular* *2 ve 3. sorular*

Adı ve Soyadı: Sınıfı: Numarası:

SENARYO 2

Kazanım: 10.3.1. Varlık felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.
10.3.2. Bilgi felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

1. Platon, varlık konusunda "idealar kuramı" olarak bilinen bir varlık anlayışı geliştirmiştir. Onun varlık anlayışının temelinde akılla kavranabilen, değişmeyen ve kendi kendinin nedeni olan gerçek varlıklar, yani idealar yer almaktadır. Ona göre gerçek varlık olan idealların bilgisi akıl yoluyla elde edilir, idealların bilgisi zihinde doğuştan mevcuttur.

Bu parçadan hareketle Platon'un varlık ve bilgi ile ilgili görüşlerini ilişkilendirerek açıklayınız.

Kazanım: 10.3.2. Bilgi felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.
10.3.3. Bilim felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

2.

Hipotezli-tümdengelimci bilim teorisi: Bu görüşe göre bizim bilgimiz, duyu organlarımızla aldığımız duyumlara bağlıdır. Duyumların ötesindeki şeyi bilmiyoruz. Örneğin elektriğin ne olduğunu bilmiyoruz; sadece onun ısı, ses, renk, titreşim gibi izlenimlerini algılıyoruz. O hâlde bilgi limitimizi aşan şeyler vardır. Bunlar hakkında hipotezler kurar ve oradan çıkarımlar yaparız. İşte, bilim budur.

Fenomenolojik bilim teorisi: Bu görüşe göre insan bilinci dış dünyadan bağımsız, kendi başına var olan bir iç dünya veya dıştan alınan duyumların bir birleşimi değildir. İnsan bilinci bazen kendi dışındaki varlıklara yönelir, bazen kendi algı ve düşüncelerine yönelir. Her iki şekilde de özlere yönelmiş olur. Eğer insan bilinci bu yönelmelerinde çok dikkatli davranır ve soyutlamalar yaparsa gerçek özlere ulaşmış olacaktır.

Bilime farklı açılardan yaklaşan bu iki görüşün argümanlarını temellendirme ve tutarlılık kavramları bağlamında değerlendiriniz.

SENARYO 2

Kazanım: 10.3.3. Bilim felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

10.3.4. Ahlak felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

3. Bilimin teknolojik, ahlaki ve bilimsel değerinden bahsedilmektedir. Bilim ve teknoloji, insanlığı daha ileri götürebileceği gibi olumsuz sonuçlar da doğurabilir. Feyerabend bilimin sabit, genelgeçer kurallarla ilerlediğini savunan anlayışı eleştirir ve şöyle der: "Bilimin değeri ve kullanımı ile ilgili kararlar bilimsel kararlar değildir, bunlar varoluşsal denilen türde kararlardır. Belirli bir tarzda yaşama, düşünme, hissetme, davranma kararlarıdır." Feyerabend, bilimin insanoğlunun doğayla olan mücadelesinde bulmuş olduğu araçlardan sadece biri olduğunu, bu yüzden mutlaklaştırılmaması gerektiğini savunur. Ona göre "Ne bilim ne aklilik evrensel üstünlük ölçütüdür. Bilim kutsal değildir. Sadece var olması, ona hayran olunması ve ondan sonuç alınması bilimi mükemmellik ölçütü yapmaya yetmez."

Bu parçadan hareketle bilimin ahlaki değerini iyi ve kötü kavramları üzerinden örnek vererek tartışınız.